

Marzubannâme Tercümesi'nde Deyim Aktarmaları

Mahiye KARAGÖZ*

Araştırma Makalesi

ÖZET

Marzubannâme Türkçe gibi hem köklü hem de içeriği zengin bir dilin en önemli eserlerinden biridir. Eser, 15. Yüzyılda Sadreddin Şeyhoğlu tarafından Türkçeye tercüme edilmiştir. Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait olan bu önemli eser, Kelile ve Dimne isimli eserle konu açısından aynı özelliklere sahiptir. Fakat Şeyhoğlu, Kelile ve Dimne'nin Marzubannâme kadar yalın ve duru bir dille yazılmadığı için bu eserin Kelile ve Dimne'den daha üstün olduğunu dile getirir. Hayvan hikâyelerinden oluşan ve 69 bapdan oluşan bu eserde pek çok mecaz kavrama yer verilmiştir. İçerisinde yer alan mecazlarda çokça deyim rastlanılmıştır. Hem dil hem de kültür açısından Türkçede önem arz eden deyimler, tarih boyunca toplumun tecrübesi ve yorumlaması ile anlam kazanan önemli bir anlam olayıdır. Aynı zamanda sahip oldukları anlatım gücü ve derinliği ile dil biliminin araştırma konularından biridir. Bununla beraber söz konusu olan eser, Türkçenin yapı ve anlam yönünden de kendini gösterir. Türkçenin dil zenginliği kullanılarak konuşma ve yazı dilinde hemen hemen her türde ortaya konulan deyimler, deyim aktarmaları olarak da karşımıza çıkar. İnsandan doğaya aktarma, doğadan insana aktarma, nesnelere arası aktarma, duyarlar arası aktarma ve somutlaştırma olmak üzere beş farklı türü bulunur. Deyim aktarmalarının bir alt dalı olan somutlaştırma, soyut kavramların yazı diline göre daha az olduğu halk dilinde, soyutun somutla ifade edilmesi nedeniyle yaygın olarak kullanılır. Deyim aktarmaları yönünden incelenen pek çok eser karşımıza çıkmaktadır. Marzubannâme adlı eser bunlardan bir tanesidir. Bu makalede Mustafâ Sadrüddîn Şeyhoğlu'na ait olan Marzubannâme adlı eserde yer alan deyim aktarmaları tespit edilmiştir. Tespit edilen deyim aktarmaları türlerine ayrılıp eserden çeşitli örnekler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Deyim aktarmaları, Marzubannâme Tercümesi, somutlaştırma, mecaz, deyim.

*Yüksek Lisans Öğrencisi,
Mahiye Karagöz, Ankara
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ORCID: 0009-0007-3809-6705
E-posta: umahiye@gmail.com

Başvuru Tarihi: 21.11.2024
Kabul Tarihi: 28.12.2024
Yayımlanma Tarihi: 30.12.2024

Atıf: Karagöz, M. (2024).
"Marzubannâme Tercümesi'nde
Deyim Aktarmaları". *BUEFD*, 9(2),
229-238.
<https://doi.org/10.70916/buefd.1587469>

Idioms In The Translation Of Marzubānnāme

Mahiye KARAGÖZ*

Research Article

*Marter's Student,
Mahiye Karagöz, Ankara
Yıldırım Beyazıt Universty

ORCID: 0009-0007-3809-6705
E-posta: umahiye@gmail.com

Submitted Date: 21.11.2024
Accepted Date: 28.12.2024
Published Date: 30.12.2024

Citation: M. (2024). "Idioms In The
Translation Of Marzubānnāme".
BUEFD, 9(2), 229-238.
<https://doi.org/10.70916/buefd.1587469>

ABSTRACT

Marzubanname is one of the important works of Turkish. The work was translated into Turkish by Sadreddin Şeyhoğlu in the 15th century. The work has the same characteristics as the work named Kelile ve Dimne in terms of subject matter. However, Şeyhoğlu states that Kelile ve Dimne is superior to Kelile ve Dimne because it is not written in a plain and clear language like Marzubanname. There are many idioms in the metaphors in this work consisting of animal stories and 69 chapters. Idioms that come to mind in almost every spoken and written language by taking advantage of the richness of Turkish are also encountered as idiom transfer. Idiom transfer is the transfer of one word for another for the purpose of analogy. It has five different types: transfer from human to nature, transfer from nature to human, transfer between objects, transfer between senses and concretization. Concretization, which is a sub-branch of idiom transfer, is widely used in the folk language, where abstract concepts are less common than in written language, because the abstract is expressed with concreteness. We come across many works that are examined in terms of idiom transfer. The work called Marzubannāme is one of them. In this article, idiom transfers in the work called Marzubannāme by Mustafa Sadrüddîn Şeyhoğlu have been determined. The identified idiom transfers are divided into types and various examples are given from the work.

Keywords: Idiom translations, Marzubanname Translation, concretization, metaphor, idiom.

Giriş

En eski dillerden biri olan Türkçe, kelime zenginliği başta olmak üzere atasözleri ve deyimler açısından oldukça zengin bir dildir. Dünya üzerindeki bütün dillerde olduğu gibi Türkçe de zaman içinde gelişmiştir. Bu gelişme ve değişimler kelimelerde farklı anlam çeşitliliğine yol açar. Bu kadar eski bir dilin zamanla toplum insanının yaşamışlıkları ile yorumlanmasıyla oluşan atasözleri veya deyimler, bu gelişme ve değişmelerin sonucu olarak karşımıza çıkar. Hem kültürel hem de tarihsel anlamda deyimler dilimizde önemli bir yere sahiptir. Bugüne kadar hiç değişmeden günümüze ulaşan deyimler olsa da yeni deyimlerin ortaya çıkmasıyla eski deyimler de anlam çeşitliliğinden dolayı farklı şekillerde yorumlanabilir. Deyimin anlamının oluşmasında vurgulanan kelime önemli rol oynar. Türkçe, çok anlamlı bir dil olduğu için deyimler de kullanıldığı alanlara göre farklı anlamlar taşıyabilirler. Aynı zamanda bu deyimlerdeki anlam çeşitliliği toplumda yeniden yorumlanabilir. Deyim aktarmaları da deyimlerin bu bağlamda nasıl değiştiği ya da nasıl kullanıldığı ile ilgilenen bir konudur. Deyimlere yapılan deyim aktarmaları da bu anlam çeşitliliğinin bir çeşididir. Türkçe ve ad aktarmaları arasındaki ilişki, dilin canlılığını ve derinliğini anlamak bakımından oldukça önemlidir. Türkçede deyim aktarmaları, söz konusu deyimlerin metinlerde nasıl kullanıldığını ve zaman içinde bağlama göre ne şekilde değiştiğini gösterir.

Deyim aktarmasının bir diğer ismi de “ad aktarması”dır. Genellikle soyut anlamları ifade eder ve bu birincil anlamda olmaz. Edebiyatta edebî yönü olan eserlerde deyimlerin aktarılması, eserin içerisinde yer alan karakterleri ve konuyu derinleştirerek farklı bakış açısı kazandırır. Benzetme yoluyla yapılan deyim aktarmaları, bu zamana kadar sıklıkla başvurulmuş bir anlatım şeklidir. Aynı zamanda dünya üzerindeki bütün dillerde de görülür.

Deyim Aktarması

Deyim aktarması, bir kelimenin çeşitli benzetme yöntemleri ile iki kelime arasında soyut bir anlam ilişkisi kurularak yapılan eylemdir. Aynı zamanda bir diğer adı da anlam aktarması olarak karşımıza çıkar. Temel anlamın dışında sözcüklere farklı anlamların yüklenmesiyle oluşur. Bununla beraber deyimler, Türkçe gibi köklü bir dilin en değerli mücevherlerinden biridir. İfade gücü ve derinliği ile dil biliminin araştırma konularından olan deyimler, yalnızca konuşma dilinde değil yazılı dilde de önemli bir yere sahiptir. Deyimler hem günlük konuşmalarda hem de edebî eserlerde yaygın olarak kullanılmış farklı bir ifade etme biçimi olan ad aktarması olarak karşımıza çıkar. Doğan Aksan deyim aktarmalarını şöyle tanımlar:

“Deyim aktarması, sözcüğün dile getirdiği kavramla, onun gösterileniyle bir başka kavram arasında çoğu kez benzetme yoluyla bir ilişki kurarak sözcüğü o kavrama aktarma olayıdır. Bu olay en çok, insanoğlunun kendine en yakın bulduğu kendi organ adlarında, vücuduyla ilgili kavramlarda görülür; deyim aktarmasının bu türü, bütün dillerde de çok

yaygındır. Baş, göz, kulak, diş, dil, boyun, el, kol, bacak, ayak... tan başlayarak etek, yaka, paça gibi giysi parçalarına kadar uzanan bu aktarmalar BREAL'den beri uzun uzadıya incelenmiştir." (Aksan, 1982, s. 185)

Deyim aktarmaları, dilin estetik ve ifade edici özelliklerini vurgular. Özellikle halk edebiyatı ve klasik eserlerde deyim aktarmaları, dilin kültürel ve tarihsel bağlamını anlamak için oldukça önemlidir. Bu tür aktarımlar, dildeki benzetme ve ifade yeteneğini güçlendirir. Kendi içinde beşe ayrılan deyim aktarmalarından ilki "insandan doğaya deyim aktarması"dır. *İnsandan doğaya deyim aktarması Doğan Aksan'ın tanımıyla "Genel olarak insan organlarının ve vücut bölüm adlarının aynı eğilimle doğadaki nesnelere aktarılarak yeni anlam kazanmasıdır. Bu aktarmalar yazın ve şiir dilinde görülmekte, doğadaki varlıklar bir bakıma kişileştirildiği için "teşhis (kişileştirme)"* (Aksan, 2016, s. 81) terimiyle adlandırılmaktadır. *"Örneğin baş sözcüğü doğada yolun başı, hükümetin başı, dağın başı vb. anlamlarda kullanılmaktadır."* (Bulut, 2020, s. 752). Bununla birlikte birkaç örnek daha verilmesi gerekirse "kuşların şarkı söylemesi" ve "otların öfkeyle sallanması" vb. gibi örnekler bu kapsamdadır.

Deyim aktarmalarından ikincisi "doğadan insana deyim aktarması"dır. "Genel anlamda üzerinde çok fazla durulmamış olan bir deyim aktarması biçimidir. Doğadaki nesnelere adlarının ve bunlarla ilgili sıfatların insanlar için kullanılmasıdır." (Aksan, 2016, s. 83). Doğadan insana yapılan bu aktarmalar, diğer deyim aktarmaları içinde daha az kullanılır. Mumcu, doğadan insana yapılan deyim aktarma türünü şöyle açıklar:

"Doğadaki nesnelere için kullanılan "sert, yumuşak, keskin, ağır, hafif", "yontulmuş, pişkin, yırtık..." gibi sıfatlar insanların özelliklerini daha anlaşılır kılar. Örneğin: "pişkin bir adam", "sert anne" gibi kullanımlarda "pişmek" doğadaki diğer varlıklara ait olan bir özellikken "pişkin" sözcüğüyle insanlara ait "arsızlık" özelliğinin; "sert" sözcüğüyle ise "taviz vermeme" özelliğinin anlatıldığı görülür." (Mumcu, 2008, s. 23).

Deyim aktarması türlerinin üçüncüsü olarak "doğadaki nesnelere arası deyim aktarması"dır. *"Benzerliklere dayanan ve benzetmenin ileri bir aşaması olan doğadan doğaya aktarma, hayvanlar, bitkiler ve cansız varlıkların (nesnelere) özellikleri arasında yapılan aktarmalardır."* (Aksan, 2016, s. 83). Bu türdeki deyim aktarmaları da yaygın olan bir aktarım türü değildir. *"Metinlerdeki örneklere çok fazla rastlanılmaz. Doğada var olan hayvan ve bitki adları benzetme yoluyla birbirlerine ad olur. Örneğin kuzukulağı bitkisi, ..."* (Bulut, 2020, s. 753).

Dördüncü olarak "duyular arası deyim aktarması" öne çıkar. *"Deyim aktarmalarının bir türü de değişik duyu alanlarına ait bazı özelliklerin bir diğer duyu alanına verilmesiyle oluşur. Beş duyunun herhangi birine ait bir kavramın bu duyulardan herhangi bir diğerine aktarılması ve sanki o duyuya ait bir özellikmiş gibi kullanılması durumunda duyular arası deyim aktarması gerçekleşir."* (Doğru, 2013, s. 20). Beş temel duyu organı yolu ile koku alma, işitme, görme, dokunma ve tatma duyularının ilişkilendirildikleri kavramlar için kullanılması Türkolojinin her alanında karşımıza çıkar. *"Bu türdeki deyim aktarmaları daha çok somut bir eylem olduğu için metaforik açıdan sınıflandırması daha kolaydır. Görme duyusuyla ilgili "renk" sözcüğünün, dokunma duyusuyla ilgili "soğuk" sözcüğüyle;*

işitme duyusuyla ilgili “nağme” sözcüğünün tat alma duyusuyla ilgili “tatlı” sözcüğüyle nitelenmesi sonucu ortaya çıkan “tatlı nağmeler” gibi kullanımlar duyu aktarmaları sayesinde oluşmuştur.” (Mumcu, 2008, s. 24).

Son olarak deyim aktarmalarında “somutlaştırma” önemli bir yer tutar. Bu deyim aktarması türü diğer deyim aktarmaları arasında en sık başvurulan türdür. Duyular arası deyim aktarması gibi somut açıdan anlaşılabilir olması, sınıflandırma açısından kolaylık sağlar. Bazı kavramların, taşıdıkları soyut nitelik nedeniyle, insanlar tarafından anlaşılmaları somut kavramlara oranla daha zor olabilir. Bu problemi ortadan kaldırmak için -bilinçli ya da bilinçsiz olarak- soyut olan bu kavramların zamanla dildeki somut kavramlarla anlatılması yoluna gidilmiştir. “Somutlaştırma” da deyim aktarmalarında temel olan “benzetme” den yararlanır (Mumcu, 2008, s. 23). Türkçede sıkça başvurulan, bu nedenle de anlatım gücünü artıracak etken sayılan bir deyim aktarması türü “somutlaştırma” adıyla anılır. Bu türde, soyut, anlatılması güç düşünce ve duyguların, soyut kavramların somut kavramlar aracıyla anlatıldığı görülür (Aksan, 1982, s. 187). Somutlaştırmadan amaç, soyut bir kavram veya durumu daha iyi ifade etmek ve bu bağlamda o kavram veya durumu anlaşılır olmaktır. Kaynağını bitkiler, hayvanlar, tabiattaki diğer varlıklar ve eşyalardan almaktadır (Yiğit, 2022, s. 7).

Marzubannâme Hakkında

Sadreddin Şeyhoğlu tarafından 15. yüzyılda Türkçeye tercüme edilen Marzubannâme adlı eser 4 bölümden oluşur. Bu 4 bölüm de tamamen hayvanlar üzerinden işlenmiştir. Bununla beraber eserin tercüme bir eser olmasının yanında içerik bakımından hayvanların konuşturulması, hayvanlar üzerinden ders verilmesi veya insana ait pek çok duygu durumunun görülmesi hem Türkçenin dil zenginliği hem de eserin içerik zenginliği bakımından oldukça önemlidir. Eserde hayvanlar iyi, kötü; doğal hâli ya da önemli ders veren bir karakter olarak yer alır. Eser bu şekilde hikâye ve masallardan oluşan, hayvanlar üzerinden işlenen edebî eserdir. Diğer şairler tarafından tekrarlanmaması da eserin oldukça özgün olduğunu göstermektedir. Ayrıca tercüme bir eser olduğu hâlde eser oldukça akıcı bir dile sahiptir. Korkmaz, Marzubannâme hakkında “Eser, İran’ın kuzey bölgesinde İran kaynaklarının Taberistan diye gösterdikleri Mazenderan bölgesinde hüküm süren eski Bavend sülalesi hükümdarlarından Marzuban bin Rustam’a aittir.” (Korkmaz, 2017, s. 37) dedikten sonra eserin tercüme edilme amacını da şu şekilde ortaya koymuştur: “Şeyhoğlu, eseri Türkçeye aktarmasının sebebini anlatırken, Marzuban-nâme’nin bu cinsten kitaplar arasında en iyisi olduğu söylüyor. O gerçi, Kelîle ve Dimme, Marzuban-nâme’den daha eski ve daha ünlüdür.” (Korkmaz, 2017, s. 41) diyerek diğer eserlerden üstün tuttuğunu belirtir ve şöyle devam eder: “Ancak hikmet ve yarar sağlama bakımından bu ondan daha iyidir; anlamı daha derin olduğu için, değme insan ondan kolayca yararlanamaz, diyerek Marzuban-nâme’yi Kelîle ve Dimne’ den daha üstün tutmuştur.” (Korkmaz, 2017, s. 41)

Söz konusu eserde yukarıda tanımları yapılmış olan deyim aktarma türlerinden örnekler bulunmuştur. Eski Anadolu Türkçesi Dönemine ait *Marzubannâme* adlı eserde bulunan deyim aktarmalarının sayısı 69'tur. Söz konusu eserde yukarıda tanımları verilmiş olan deyim aktarma türlerinden örnekler bulunmuştur. Bu örneklerin tespitinde Resul Özavşar'ın "*Marzubannâme* Tercümesi, Metin, Çeviri, Art Zamanlı Anlam Değişmeleri, Dizin" adlı tezinden yararlanılmıştır. Bulunan bazı örnekler aşağıdaki gibidir:

Celve vaktında tāvus gözin hîre eylerdi. (34a.5)

"Gösteriş yapma vaktinde tavus kuşunun gözünü kamaştırırdı."

Göz kamaşması, güçlü bir ışık sebebiyle gözün bakamaz olması, çok etkilenmesi eylemidir. Göz hem insanlarda hem hayvanlarda bulunan bir organdır fakat genelde insan için kullanılan bir deyim olduğundan "göz kamaşması" fiilinden dolayı insandan doğaya aktarım söz konusudur.

Arada andı unıdub kendüzin kana koydı. Bu hikâyeti anuñçun eyitdüm kim çok vâkı olur. (33b.9)

"Aralarındaki sözleşmeyi unutup elini kana buladı. Bu hikâyeyi şunun için anlattım ki çoğu zaman..."

Yukarıda verilen örnekte kedinin elini kana bulaması deyimini yer almaktadır. Hayvanların elleri yoktur. El, kol, bacak vs. gibi organlar insanlara has organlardır. Burada insana ait bir organ, başka bir hayvanın öldürülmesi olayında kullanılmış olup bu durum "elini kana bulamak" fiilinde insandan doğaya deyim aktarması yapılarak ifade edilmiştir.

Şöyle kim hergiz ölümü kendüye yakın görmeye ve dañı kanâ'atı terk idüb halk mâlını tama' ide. (20a.4)

"Öyle ki ölümü kendine hiç yakın görmesin ve de kanaati terk edip halk malına göz diksin."

Dikmek, genelde ağaç dikmek için kullanılan bir fiildir. Genellikle yılın belirli zamanlarında ağaç dikme etkinlikleri yapılır. Kazılmış olan toprağa ağaç dikilerek işlem tamamlanmış olur. Verilen örnekte "dikmek" fiili "göz dikmek" deyimini içerisinde insana ait bir durumu ifade etmektedir. Dolayısıyla doğadan insana bir deyim aktarması yapılmıştır.

Evvel bunda şahuñ devleti sâyesi altında dirilürdüm. (44a.14)

"Önceleri burada padişahın ülkesinin gölgesi altında yaşıyordum."

Gölge çoğunlukla doğada bulunan ağaçlar, yüksek yerler, binalar vs. ile karşımıza çıkar. Bir insanın "gölgesinde yaşamak" insanın gerçek olan gölgesinde yaşamak değil, mecazi olarak bir insanın koruyuculuğunu ve gözetimi altında yaşamayı ifade eder. Dolayısıyla ile burada doğadan insana deyim aktarması yapılmıştır.

Ayu tama'dan diş bilemege başladı. (52b.13)

“Ayı kıskançlıktan diş bilemeye başladı.”

Verilen örnekte “bilemek” fiili bir şeyi “keskinleştirmek, keskin duruma getirmek” (TDK, 2005, s. 28) anlamına gelmektedir. Ayının dişini bilemesi olayı hayvan-nesne arasında oluşan bir deyim aktarmasıdır.

... bu derdi def' eyleyü göksüm şovidam. (49a.11) “ bu sıkıntıyı atlatıp yüreğimi soğutayım.”

“yüreğini soğutmak” eylemi rahatlamayı, özellikle karşıdaki kişinin kötü bir duruma düşmesi sonucu rahatlamayı ifade eder. Dolayısıyla “soğumak” fiili bu anlamıyla duyular arası deyim aktarmasına örnek oluşturur.

Zîrek eyitdi: Bu sözleri cân kulağıyla işitmek gerek. (34b.3)

“Zirek cevap verdi: bu sözleri can kulağıyla dinlemek gerek.”

Yukarıdaki örnekte belirtilen can, nefes almayı sağlayan ruhtur. “Dinlemek” ise kulak organı ile yapılan bir eylemdir. Burada insanın iki aynı duyu organının kullanılması ile duyular arası deyim aktarması yapılmıştır.

Aña suâl eyleyem. Çün kim suâlimden ‘âciz kıla, cehlin halka bildürem ve andan kıanın dökem. (20a.7)

“Sorularım karşısında çaresiz kalacağı için cehaletini halka göstereyim ve ondan sonra kanını dökeyim.”

Yukarıda belirtilen “kan dökmek” fiili soyut bir kavramdır. Fiil “öldürmek, intikam almak” manasında kullanılmakla birlikte “dökmek” eylemi ile somutlaştırılmıştır.

Bir gün nâgâh geldi, gördi kim çakal üzüm yemiş dahı gaflet uykusına düşmüş yatur. (2a.3)

“Bir gün ansızın geldiğinde bir de ne görsün; Çakal üzüm yemiş, üstelik gaflet uykusuna dalmış yatıyor.”

Soyut bir kavram olan “gaflet” dalgınlık, dikkatsizlik gibi anlamlara gelmektedir. Burada verilen örnekte gaflet terimi, somut bir eylem olan uyumak ile bağdaştırılarak somutlaştırma yapılmıştır.

Bu örneklerin dışında, eserde bazı deyim aktarmalarının birden fazla tekrarlandığı gözlemlenmiştir. Aşağıda belirtilen tablo ile hangi deyim aktarmasının kaç kere geçtiği verilmiştir.

Deyim Aktarması	Eserde Geçen Deyim Aktarması Sayısı
can kulağı ile dinlemek	6
gaflet uykusu	3

ciğeri yanmak	5
kanaat etmek	5
boyun eğmek	9
içi yanmak	1
aklını toplamak	4
damarı tutmak	2
gönül almak	2
yük altında ezilmek	1
ömür defterini dürmek	1
hayatın acısını tatlısını tatmak	2
kulak vermek	2
ete kemiğe bürünmek	1
gönlü diriltmek	1
gönlü incinmek	1
kanaat mührünü vurmak	1
göz dikmek	2
ince eleyip sık dokumak	1
pusuya yatmak	1
kendinden geçmek	2
gönlüne korku düşmek	2
gönlü kırılmak	1
dünyadan göçmek	1
gönül gözünü açmak	3
sabır yakasını yırtmak	1
gönlü dağlamak	1
yüreği soğutmak	1
gölge altında yaşamak	1
bel bağlamak	1
diş bilemek	1
gözünü hırs bürümek	2
eziyete boyanmak	1

Sonuç

Bu çalışmada, Türkçeye önemli katkıda bulunan Sadreddin Şeyhoğlu'nun *Marzubannâme* adlı tercüme eserindeki deyim aktarmaları incelenmiştir. *Marzubannâme*'deki deyim kullanımları, metne özgünlük ve derinlik katmış olup yanı sıra Eski Anadolu Türkçesi döneminin kültür alt yapısını anlamayı da kolaylaştırmıştır.

Eserde deyim aktarmalarından en çok somutlaştırmaya rastlanmıştır. Bunu sırasıyla “doğadan insana”, “insandan doğaya”, “duyular arası”, “nesnelere arası” deyim aktarmaları izlemiştir.

Somutlaştırma ile yapılan aktarım en çok tercih edilen deyim aktarması çeşididir. Somutlaştırma eylemine anlamı zenginleştirmek amacıyla sıkça başvurulduğu düşünülebilir. Türkoloji alanında önemli bir eser olan *Marzubannâme*'deki hayvanlar üzerinden gerçekleştirildiği, dolayısıyla insanların olayları ve olguları daha iyi anlamaları için çoğunlukla somutlaştırmalara başvurulduğu görülmüştür. Bu anlam olayı da somutlaştırma ile yapılan deyim aktarmasının birinci sırada yer almasını açıklar. Daha sonra eserde en çok rastlanan deyim aktarması türü, söz konusu eserin hayvanlar ve insan karakterleri arasında yaşanmasıyla doğadan insana deyim aktarmasıdır. Üçüncü sırada yer alan insandan doğaya aktarmalar da aynı sebeple gerçekleşmiştir. Son sırada doğadaki nesnelere arası aktarım söz konusudur. Burada sıralama ile metinde yapılan deyim aktarmalarının ne şekilde yapıldığı açıkça görülmektedir. Nesnelere arası yapılan aktarımın diğer aktarma türlerine göre daha az yoğunlukta olması, kavram veya olaylarının zaten var olan başka kavram ve durumlarla anlatmanın yeterli gelmiş olmasıyla açıklanabilir.

Eserde görülen deyim aktarmalarının daha iyi anlaşılabilmesi için bunların kullanım sıklığı da tablolaştırılarak ortaya konulmuştur.

Kaynakça

Aksan, D. (1982). *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)*, Ankara Üniversitesi Basımevi, II. Cilt, Ankara.

Aksan, D. (2016). *Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*. İstanbul: Bilgi Yayınları.

Bulut, M. (2020). “Atasözlerinde Deyim Aktarması”, *Uluslararası Beşerî Bilimler ve Eğitim Dergisi (İjhe)*, Sayı 14, S. 750 – 777.

Doğru, Fatih (2013). “Kâmûs-ı Türkî'den Türkçe Sözlük'e Anlam Değişimleri Eylemler”, *Uluslararası Türk Dili, Edebiyatı ve Tarihi Dergisi*, Cilt 8/9, s. 1183-1222, Ankara.

Korkmaz, Z. (2017). *Marzuban-nâme Tercümesi Destûr-ı Şâhî*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Mumcu, P. (2008). *Türkmen Atasözlerinde Ad Aktarmaları ve Deyim Aktarmaları*, Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Özavşar, R. (2009). *Marzubānnāme Tercümesi Metin, Çeviri, Art Zamanlı Anlam Değişmeleri*, Dizin. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

TDK (2005). *İlköğretim Okulları İçin Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Yiğit, Hayrettin (2022). "Süleyman-nâme-i Kebir (40. Cilt)'de Çokanlamlılığı Sağlayan Unsurlar: Deyim Aktarmaları (Metafor) ve Ad Aktarmaları (Metonim)". *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 6(20), 113-122.